

Lille Vildmose – vild men kæmpe stor

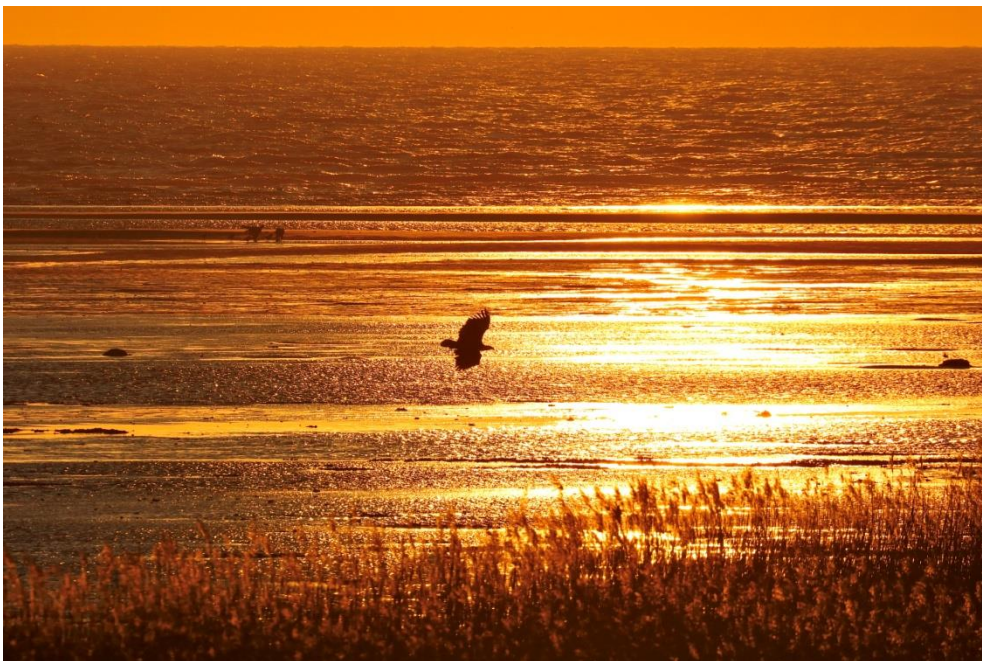
Når man er til natur og fugle, kan man ikke komme uden om Lille Vildmose. Kunsten var at finde det rette sommerhus som fru en absolut ikke kunne sige nej til – selv med bevidstheden om at denne uge sandsynligvis kom til at handle mest om fugle. Men det lykkedes.

Lige syd for Mulbjerg, som er en imponerende række af morænebakker der afgrænser Lille Vildmose fra Kattegatkysten, lå vores prægtige sommerhus. Allerede efter første morgen hvor man løfter hovedet, og bag ens tæer og en mega panoramarude, ser den smukkeste solopgang, er man solgt. Og fru en med.

Solopgang fra dobbeltsengen.

At man de følgende morgener kun opleve op til 4 havørne fouragere ved den lavvandede kyst, gjorde bestemt ikke udsigten mindre interessant.

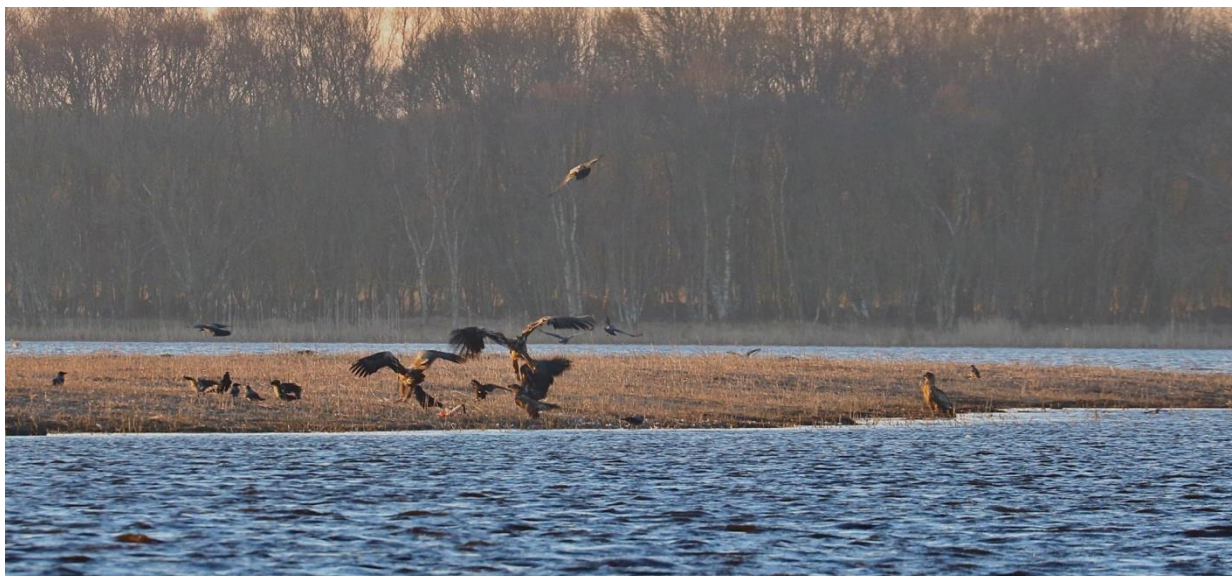
En af de mange morgener med havørne til morgenkaffen.

Med sine 73 kvadratkilometer er Lille Vildmose et af landets største sammenhængende naturområde. Det strækker sig fra Høstemark skoven i nord og til Tofte Skov i syd. Området huser Vesteuropas største lavlands højmoser med Tofte mose. Men hele Lille Vildmose er et storstilet naturgenopretningsprojekt, hvor man af åre forsøger at genskabe højmosen. Gennem generationer har Vildmosen været mishandlet i jagten på at udnytte undergrundens "brune guld" spagnum/tørv – til jordforbedring og brændsel. En proces der krævede omfattende dræning, som medførte udtørring af flere store søer, og bogstaveligt slog højmosen ihjel. Tørvemoslaget i Tofte mose er 5-6 meter tyk og skabt over tusinder af år. Med en tilvækst på 2 mm om året skal der ikke den store hovedregning til at regne ud, at der går generationer før det tabte af tørvemosset er genvundet. Men der er lys forude, gennem hjælp fra flere pengestærke fonde.

Man føler sig lille og overvældet når man står på kanten af Tofte mose og skuer ud over et landskab som virker uendeligt.

Naturgenopretningen bygger i høj grad på at stoppe afdræningen af mosen og projektet har allerede båret frugt. Flere søer, som Tofte sø og Birkesø er genopstået og er nu blevet opholdssted for tusinder af ænder og gæs. Og med vandfuglene kommer rovfuglene, hvor især Havørn imponere i antal, men også Kongeørn jævnligt fouragere.

Her 5 unge havørne, ud af 10, som opholdt sig ved Birkesø den dag.

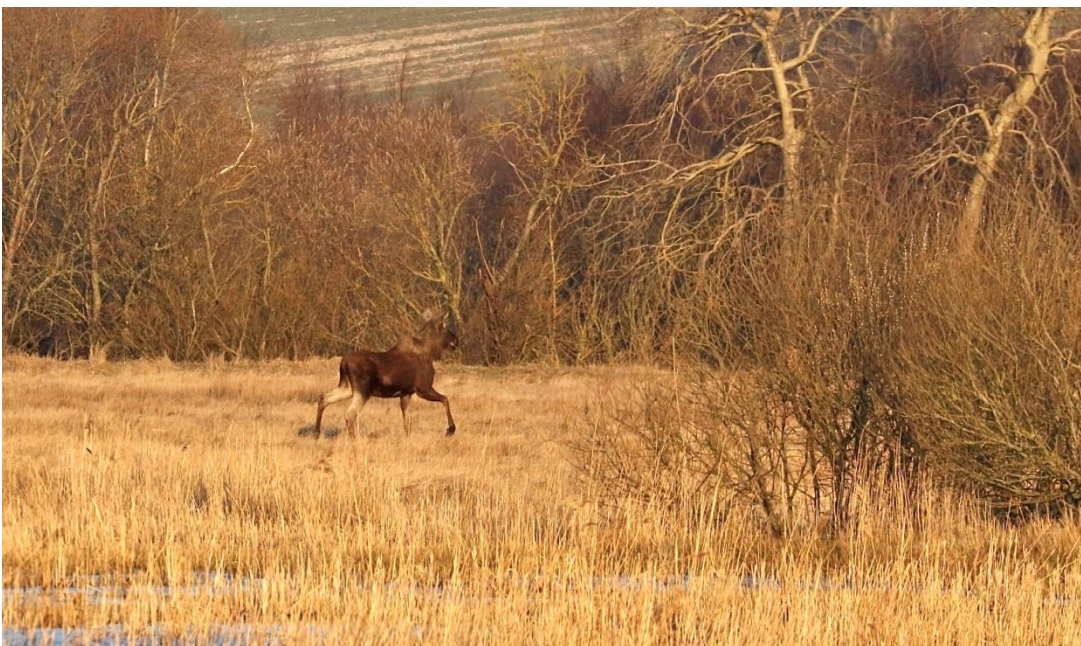
Et af de "druknede" træer ved Birkesø, som er et yndet tilholdssted for de mange Havørne.

Det firbenede prædatorer bliver også tiltrukket af den megen føde. Ræv og Mårhund er et potentielt problem i Lille Vildmose, som man forsøger at begrænse. Odderen, som også er tiltrukket af de store arealer med vand, må trods sit charmerende ydre, nok også betegnes som et problem for jordrugende fugle. Til min største skuffelse var netop Odderen det eneste dyr på ønskelisten for vi missede – og havde gerne levet med at den snupper en mågeunge eller ælling senere på året.

Mikkel ved højlys dag er vist hverdagskost i området.

Det meste af Lille Vildmose er hegnet. Hegningen er nødvendig da de store områder der tidligere blev udnyttet til tørvegravning, kaldet Mellemstykkerne og Portlandmosen, nu huser omkring 15 elge. De er ideelle naturplejere når det gælder så våde områder. På samme områder er der udsat ca. 400 krondyr. Tofte Skov har en stor bestand af Vildsvin og en mindre bestand af europæisk Bison. Tofte Skov er dog kun tilgængelig via guidede turer som desværre ikke finder sted i vinterhalvåret. Fra et udsigtstårn var vi dog heldige at nyde et par vildsvin et kort øjeblik.

Aller sidste morgen inden hjemrejsen var vi heldige at spotte den elg.

Krondyr ses dagligt – men alligevel ikke mindre imponerende for en fynbo.

Fuglene er et kapitel for sig – og for mig hovedattraktionen. (I hvert fald nu hvor Odderen udeblev)

De mere tørre områder har en pæn bestand af traner. Allerede nu står de parvis og er ganske stedfaste, hvor man må forvente de senere vil yngle.

Tranen, Danmarks højeste fugl, er almindelig i Vildmosen.

Givetvis en kommende ynglepar traner med en unge fra sidste år, som vist ikke helt er fløjet fra reden endnu.

Når man har forladt sin hjemegnssø Tåsinge, hvor man ugen forinden havde 7 Havørne samtidig, tænker man, at man er svær at imponere. Men man bliver klogere. Lille Vildmose skuffer heller ikke når det gælder den flyvende ladedør. Havørn blev set hver dag og ikke ualmindeligt med en 8-10 fugle.

Ung Havørn over Rovfugletårnet i områdets nordlige ende.

Og en mere moden af slagsen

En af de fuglemæssige højdepunkt i Lille Vildmose er selvfølgelig Kongeørnen. Området huser stort set hele landets ynglebestand med 2-3 par som har rederne gemt i Tofte Skov og Høstemark Skov. At vi allerede på førstedagen var heldig at have en flot gammel fugl flyvende tæt ind over ved Rovfugletårnet, var ganske overraskende. At dømme ud fra de mere erfarne ornitologer i området, var det vist heller ikke et hverdagssyn.

Gammel Kongeørn over Rovfugletårnet.

Og en "Konge" mere.

Rovfuglene er som skrevet rigt præsenteret, hvad der ikke kan overraske med et fødeudbud. Rørhøgen er en sikker ynglefugl her, selvom der endnu går nogle uger før de kommer til landet. Vandrefalk og Dværgfalk ses jævnligt i vinterhalvåret. Blå Kærhøg er en fast vintergæst som vi så dagligt, med den bedste dag med fire i luften.

Blå Kærhøg hun eller ungfugl.

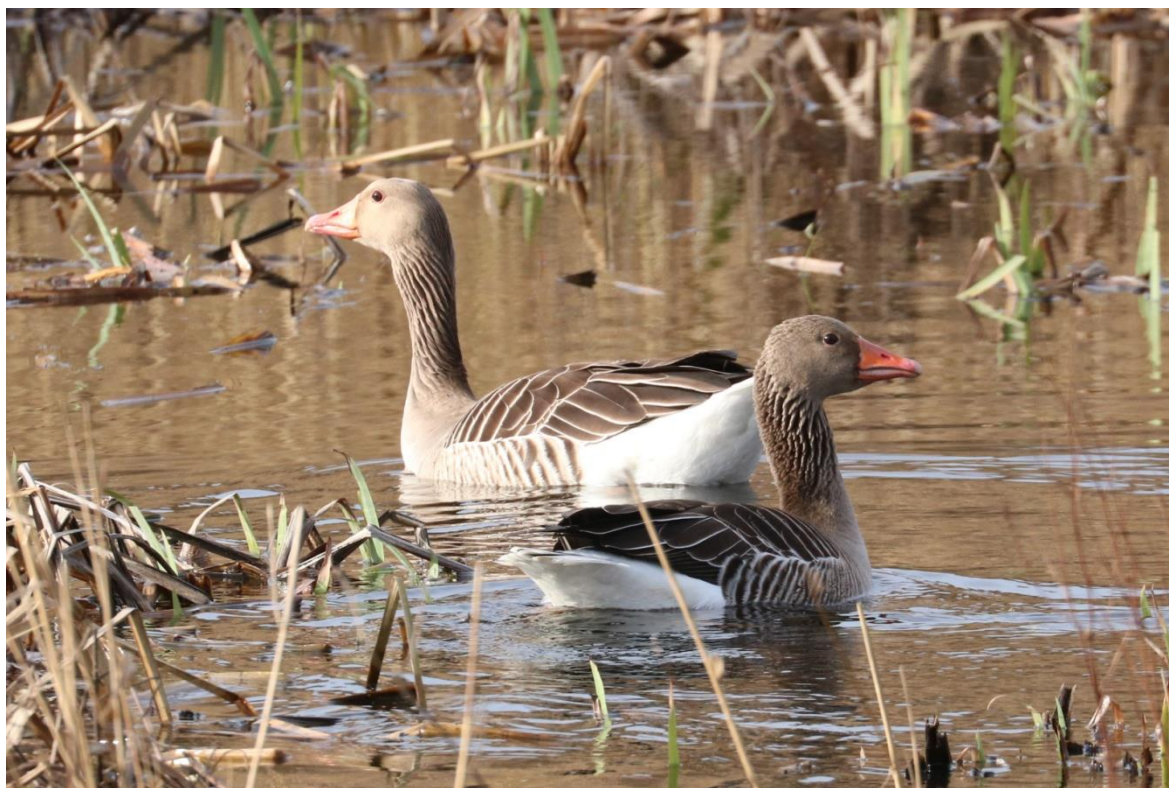

En enkelt Rød Glente kom også forbi mosen

Ænder og gæs raster i tusindvis. Af gæssene er Blisgås er de mest iøjenfaldende både når det gælder antal og lydfrekvens. Bramgæs er knap i antal som vi oplever derhjemme på Fyn, mens Grågæs allerede står parvis og venter på lidt mere forår. En enkelt hvid grågås (leucistisk) trådte tydelig frem mellem de grå artsfæller.

Blisgæs.

Grågæssene har allerede fundet sammen to og to

Hvid Grågås – leucistisk = pigmentfejl.

Ænderne er i sagens natur talrige i et så vådt miljø. Både svømmeænder og dykænder er rigt præsenteret.

Pibeænder

Krikænder

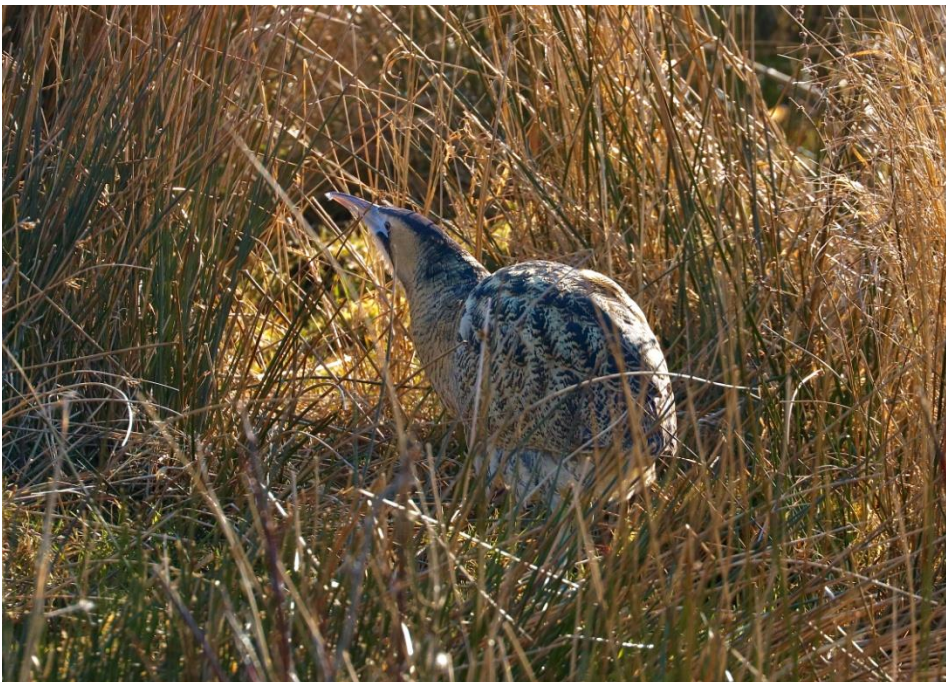
Hvinand

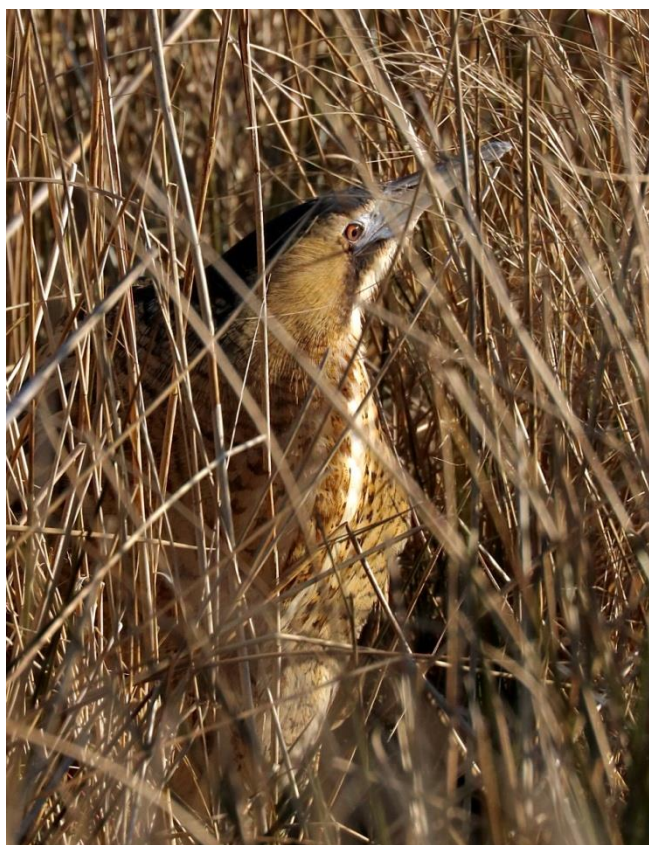
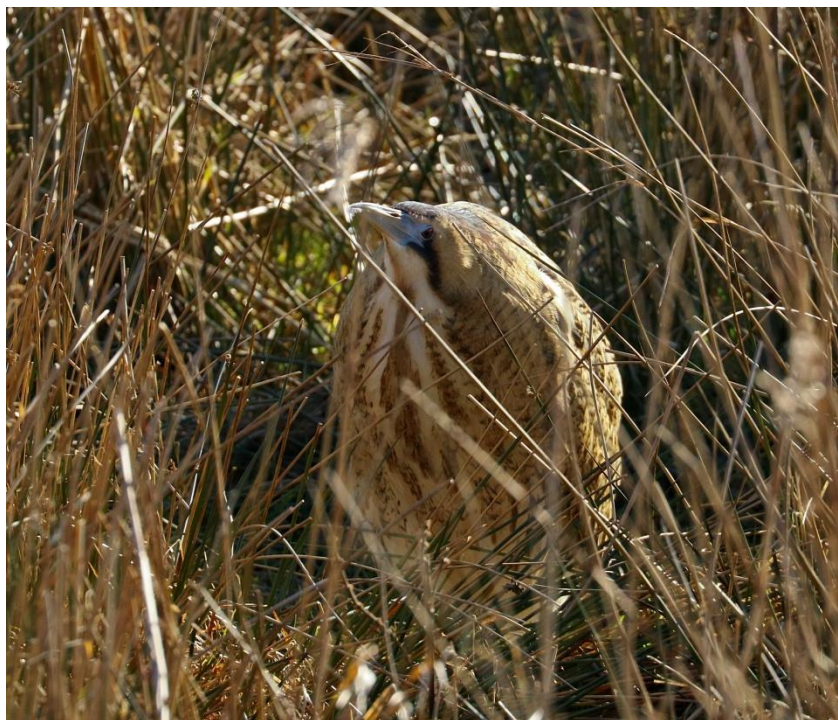
Lille Skallesluger.

På opfordring fra en ung lokal mand, Casper, havde vi fåret udpeget et sted i den nordlige ende ved Hegnsvej hvor Rørdrummen ofte viste sig.

Det tog mange forsøg før det lykkedes. Stort set hver dag var vi forbi men først alle sidste time før turen gik til sommerhuset for at pakke, kom den lille paukende krabat til syne i rørskovskanten. Der gik adskillige billeder og timer før de kufferter blev pakket. Til gengæld blev det en perfekt afslutning på en forrygende uge i Lille Vildmose.

Endelig kom den frem Rørdrummen

Og lige et par skud mere af den skønne fugl til afslutning